

Interno glasilo Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Št. 20., letnik IX., maj 2015

Izhaja do 4-krat letno v elektronski obliki.

Odgovorna oseba za glasilo: Jasmina Bauman

Uredila: Darja Fišer

Avtorski prispevki ne odražajo nujno stališč Zavoda ZTSZJ.

Elektronski naslov uredništva: urednistvo.zdruzenje@tolmaci.si

Ko govorijo roke

UVODNIK

Darja FIŠER

20 številka e-glasila, 20 izdaj informacij, znanja in izkušenj na področju storitve tolmačenja slovenskega znakovnega jezika

Leta 2007, pred osmimi leti, je v okviru Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (ZZTSZJ) začelo izhajati e-glasilo. Glavni namen, ki ostaja še danes, je bil, da je to strokovni časopis, ki bo informiral ter podajal nova znanja in izkušnje na področju storitve tolmačenja slovenskega znakovnega jezika (SZJ) in pravic do te storitve. Objavili smo veliko strokovnih člankov in osebnostnih intervjujev, ki so povezani s tolmačenjem in tolmači za SZJ. Prav tako smo v rubriki Iz prakse za prakso objavljali tekoče pomembne napotke in izkušnje za delo tolmačev za SZJ. Navajali smo informacije, ki so bile, in še vedno so, pomembne za tolmače in njihovo delo. Podanih informacij, znanj in izkušenj je bilo res veliko ...

Leta 2002 je bil sprejet Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ), ki je SZJ postavil ob bok vsem ostalim jezikom in postal uradni jezik komunikacije gluhih. ZUSZJ opredeljuje gluho osebo, SZJ in pravice, ki jih imajo gluhi ob uporabi SZJ in sodelovanju tolmača za SZJ. V 13 letih se je veliko stvari spremenilo, izboljšalo, nadgradilo, a kljub vsemu ostaja še veliko odprtih vprašanj. O vsem tem smo vas v teh letih obveščali v e-glasilu. Pozivali smo vas, da tvorno sodelujete in soustvarjate glasilo s svojimi izkušnjami, s čimer lahko prakso na področju storitve tolmačenja še izboljšamo. Odzivov je bilo malo, a ostajamo optimisti, kakor smo bili optimisti vsa leta ob majhnih korakih uveljavljanja ZUSZJ. Ko prebiramo številke, sledimo napredku pri uveljavljanju zakona in pravic gluhih oseb, o katerih ozaveščamo javnost tudi tolmači, lahko spoznamo, da je bilo uresničenega res veliko ...

V letu 2004 je bilo ustanovljeno ZZTSZJ, ki mu je država podelila javna pooblastila, zapisana v ZUSZJ, za izvajanje različnih nalog v okviru storitve tolmačenja SZJ. Na pol leta ali vsaj enkrat letno vas obveščamo o dejavnostih ZZTSZJ. Če pregledamo opravljeno delo, lahko ugotovimo, da je bilo narejenega veliko več, kot je bilo v začetku zastavljeno. Vsako leto je v glasilu objavljeno poročilo o delu ZZTSZJ. Sprva je bilo le poročilo o izvajanju javnih pooblastil, v letu 2009 pa so se pridružila tudi poročila o delovanju klicnega centra za osebe z okvaro sluha. Poročilo je prisotno v vseh številkah, v katerih je razbrati velik napredek vseh udeležencev, gluhih oseb pri koriščenju pravic in javnih institucij pri zagotavljanju tolmača, ter vedno večje prepoznavanje poklica in storitve tolmačenja. Napredek je očiten, delovanje ZZTSZJ pa več kot uspešno, iz leta v leto bolj ...

V prvi številki v decembru leta 2007 je direktorica ZZTSZJ Jasna Bauman zapisala popotnico, ki je tako zelo aktualna še danes, da jo povzemamo v celoti: »Drage članice in člani združenja, pred vami je prva številka internega glasila Ko govorijo roke Zavoda združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. Kot strokovno združenje zahtevnega in plemenitega poklica tolmač/ica slovenskega znakovnega jezika nujno potrebujemo prostor za medsebojno obveščanje, študijsko iz-

Prispevki

VLOGA TOLMAČA V UČNEM PROCESU V OSNOVNEM IN SREDNJEŠOLSKEM IZOBRAŽEVANJU, primer iz prakse,
Irena Fifolt 3

POROČILO O IZVAJANJU JAVNIH POOBLASTIL ZZTSZJ ZA LETO 2014,
Jasmina BAUMAN 4

POROČILO O DELOVANJU KLICNEGA CENTRA ZA OSEBE Z OKVARO SLUHA ZA LETO 2014,
Jasmina BAUMAN 8

POROČILO O DELU SVETA VLADE RS ZA SZJ ZA LETO 2014,
dr. Stane KOŠIR 9

IZ PRAKSE ZA PRAKSO,
Darja FIŠER 10

popolnjevanje in ne nazadnje tudi za preprosto, človeško pristno in prijazno komuniciranje. Pogled na leta, pretekla od ustanovitve našega zavoda, mi pokaže, da je bilo opravljeno veliko dela, da smo dosegli marsikateri uspeh, in predvsem, da ste mnogi med vami soustvarjali našo sedanjost, ki je hkrati tudi že delček prihodnosti. Kdo se še spomni, da smo dobili priznanje ob evropskem letu jezikov, ali našega prvega posveta z mednarodno udeležbo? Človeški spomin je kratek in pogosto nezanesljiv in kdo le, če ne mi, bo beležil našo sedanjost za prihodnje rodove tolmačev in tolmačic? Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je naša strokovna organizacija in mi smo prvi poklicani k razvijanju te ustanove kot tudi, da prispevamo k ugledu in verodostojnosti združenja in njegovih članov in članic. Glasilo, ki je pred vami, naj bo naš glasnik, naše ogledalo in smerokaz tistim, ki prihajajo, in tistim, ki nam želijo dobro. Zamislili smo si, da bo glasilo Ko govorijo roke izhajalo 4-krat na leto, zaenkrat v elektronski obliki. Objavljati želimo aktualnosti z našega področja, primere dobre (in slabe) prakse, tudi teoretični prispevki so pripravljeni in pokukali bomo čez mejo v širni svet ter predstavili tamkajšnje zanimivosti. Predvsem pa ste vsi zelo in prisrčno vabljeni k sodelovanju, pisanju in soustvarjanju glasila našega strokovnega združenja!«

Naj se ob jubilejni 20. številki zahvalimo vsem ustvarjalcem glasila v teh letih in vas pozovemo, da postanete sooblikovalci naslednjih izdaj. Vabimo vas k branju vseh 20 glasil, saj je marsikaj zanimivega izpred let aktualno še danes.

VLOGA TOLMAČA V UČNEM PROCESU V OSNOVNEM IN SREDNJEŠOLSKEM IZOBRAŽEVANJU, primer iz prakse

Irena FIFOLT, univ. dipl. defekt., logopedinja, surdopedagoginja, tolmačica SZJ, mediatorka

V svoji 31-letni praksi dela z gluhi in naglušnimi sem opravljala različna dela; dolgih 25 let sem bila razredničarka, opravljala sem delo mobilne učiteljice na terenu, kjer sem sodelovala s celo družino, ker sem hodila na dom, zdaj pa sem mobilna pedagoginja na različnih koncih Slovenije, kjer delam z gluhi in naglušnimi, ki so vključeni v večinske šole in jim je bila dodeljena dodatna surdopedagoška pomoč. Opravljam tudi naloge tolmačke za potrebe Zavoda za gluhe in naglušne. Po izobrazbi sem surdopedagoginja, logopedinja in defektologinja.

Kot tolmačica za SZJ doživljam različne odzive na svoje tolmačenje in različna pričakovanja od tistih, ki tolmačenje organizirajo, npr. učitelji v učnem procesu.

Učitelji imajo do tolmačev različna pričakovanja. Naloga tolmača je, da pretolmači učno snov, ki jo dotični profesor razlaga, ne pa, da učno snov pojasnjuje, saj bi s tem posegel v profesorjevo avtonomijo. Tolmačeva naloga je, da iz slovenskega jezika tolmači v slovenski znakovni jezik in obratno ter da tolmačenje prilagodi osebi, kateri tolmači, saj učenci nimajo enakega jezikovnega znanja. Če tolmačimo osebi, ki ima siromašen besedni zaklad, poleg tega pa so pri tem prisotne še kake dodatne motnje, moramo tolmačenje temu prilagoditi. Težava je, če učiteljeva razlaga ni jasna ali njegove metode niso prilagojene učencem. V tem primeru je tolmač v veliki stiski. Sama kot surdopedagoginja vem, kako bi nekaj povedala, da bi bila razumljena, sem pa v tisti situaciji samo tolmačka. Včasih profesorju namignem, da bi bilo mogoče bolje razložiti z drugimi besedami. Nekateri to sprejmejo dobrohotno, pri nekaterih pa začutim, da je bolje, da sem tiho.

Jasno je, da vsi učenci v razredu nikoli ne bodo razumeli celotne razlage. Pomembno pa je, da imamo v razredu defektološki pristop in upoštevamo vse prilagoditve, ki izhajajo iz motnje in so napisane v individualiziranem programu. Tolmač ni rešitelj, če učitelj uporablja besedišče, ki ga mladostnik ne razume. Tu krenjta ni v pomoč, ker mladostnik pojma ne pozna, zato mora učitelj pojem razložiti na jasn način.

Tolmač ne razvija slovenskega jezika, ampak v učnem procesu samo pomaga, da bi gluha oseba lažje prišla do informacije. Gluha oseba pa se mora, če želi imeti znanje v slovenskem jeziku, določene stvari preprosto naučiti. To stori tako, da novo besedo tolikokrat napiše, izgovori, da jo potem zna uporabljati.

Vemo, da posamezniki nimajo enakega jezikovnega znanja. Omeniti moram, da tolmačim tudi na obšolskih dejavnostih, naravoslovnih in tehničnih dnevih, predavanjih za učence in

mladostnike, razgovorih z državnimi organi, centrih za socialno delo in policiji.

Če se mladostniki udeležijo kulturnih dogodkov, npr. v Cankarjevem domu, tolmačim tudi zunaj Zavoda. Tu se pojavi težava, ker na to prireditelvi grede učenci iz različnih nivojev izobraževanja; nižji izobrazbeni standard in enakovredni izobrazbeni standard. Sama sem dostikrat v dilemi, komu prilagoditi tolmačenje. Največkrat izberem srednjo pot.

Tolmačim tudi našim gluhih kolegom na konferencah in raznih izobraževanjih, ki potekajo znotraj Zavoda.

Pri svojem delu upoštevam Poklicni kodeks etike tolmačev SZJ. Velikokrat me kdo od kolegov vpraša, kaj je bilo na razgovoru pri določenem dijaku. Če nisem bila organizatorica razgovora in sem bila na sestanku samo v vlogi tolmačke, ne bom širila informacij, saj menim, da za to nisem pristojna.

Tudi ko sem v razredu, stvari, ki jih vidim, ne prenašam naprej. To sem nadrejenim tudi povedala, da tega od mene ne bi pričakovali.

Menim, da je za vsako delo potrebno veliko znanja, energije, veselja in zadovoljstva. Tudi pri tolmačenju ni nič drugeče. Vsak človek, ki opravlja določene naloge, mora biti etičen in spoštljiv. Če pa se dela s populacijo, ki mogoče potrebuje malo več pozornosti, je prav, da se ji to pokaže na profesionalni način.

Opisala sem različne situacije tolmačenja in svoje doživljanje ob tem, je pa res, da nekatere stvari raje tolmačim kot druge. Če imam možnost, si izberem temo, ki mi je ljubša, včasih pa izbire nimam.

Prav je, da imajo gluhi pravico, da se izobražujejo v znakovnem jeziku, če to želijo. Vsak posameznik se pri komisiji za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami izreče, ali potrebuje tolmača v učnem procesu, seveda, če je uporabnik slovenskega znakovnega jezika. To je njegova izbira.

Naloga tolmačev v šolski situaciji pa je, da širšo javnost osveščamo o pomenu in uporabi slovenskega znakovnega jezika za določenega otroka oziroma mladostnika ter poudarjamo, da je to samostojni jezik. Tolmači v razredu nismo učitelji, temveč tolmači. Uspešnost razumevanja razlage ni odvisna od nas, temveč od kakovosti predavateljevega podajanja in učenčeve pripravljenosti do dela.

POROČILO O IZVAJANJU JAVNIH POOBLASTIL ZZTSZJ ZA LETO 2014

Jasmina BAUMAN

Na podlagi Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika opravlja Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik naslednja javna pooblastila:

1. vodi listo tolmačev za znakovni jezik,
2. predlaga tarifo za plačilo stroškov tolmača,
3. zagotavlja pokrivanje potreb po tolmačih na ozemlju celotne države,
4. sodeluje v svetu za slovenski znakovni jezik,
5. vodi evidenco storitev,
6. sprejme pravilnik o disciplinski odgovornosti in rešuje ugovore zoper kakovost tolmačenja.

Za izvajanje javnih pooblastil ima Združenje sklenjeno pogodbo o financiranju Združenja z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

UVELJAVLJANJE ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika je v veljavi od novembra 2002, v praksi pa se je začel izvajati s sprejetjem Tarife za tolmače slovenskega znakovnega jezika marca 2004. V tem dveletnem obdobju so tolmači vestno opravljali svoje delo, za katerega pa so plačilo prejeli z dveletnim zamikom. Od izstavitve prvih računov do danes zaznavamo, da posamezne institucije še vedno niso seznanjene z določili Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Na tem mestu je treba omeniti zadovoljivo situacijo na področju zdravstva, saj od sklenitve splošnega dogovora v letu 2006 na tem področju ni zaznati posebnih težav, razen nekaterih izjem. Pomanjkanje sredstev v nekaterih bolnišnicah se odraža tudi na našem področju, saj beležimo večje število neplačanih računov, zavarovalnice stroškov tolmačenja za gluhe osebe, ki nimajo sklenjenega dodatnega zdravstvenega zavarovanja, ne krijejo, pravica do tolmača gluhih študentov pa je še vedno nedorečena in vse preveč odvisna od tolmačenja predpisov vladajoče strukture. Tako so v nekem obdobju pristojni zakon tolmačili tako, da je treba stroške tolmačenja zagotoviti v okviru Uredbe o javnem financiranju visokošolskih in drugih zavodov (kar ni bilo upoštevano), v naslednjem obdobju pa je druga vladajoča struktura mnenje spremenila in zakon tolmačila tako, da morajo posamezne fakultete ob pripravi letnih finančnih načrtov ta strošek predvideti in ga posredovati pristojnemu ministrstvu, kar pa po njihovi evidenci še nobena fakulteta ni storila. O tem smo gluhim študentom posredovali poziv po tolmačih. Naročili smo jim, naj v referate fakultet naslovijo vlogo za dodelitev tolmača, a žal nimamo povratnih informacij, v kolikšni meri so študentje našemu pozivu sledili. Organizirali smo zelo odmevno okroglo mizo z naslovom Prikrita diskriminacija gluhih študentk in študentov na slovenskih univerzah z

udeležbo predstavnic MVZT in MDDSZ ter posameznih fakultet. Rezultat naše vztrajnosti je dopis MVZT, naslovljen na vse fakultete in koncesionarje, da morajo gluhim študentom in študentkam zagotoviti pravico do tolmača ter kriti stroške.

O različni pravni praksi pri uresničevanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika smo že od leta 2006 opozarjali tako ministrstvo za pravosodje kakor tudi sodni svet. Končno smo prejeli mnenje Vrhovnega sodišča RS, ki smo ga posredovali vsem tolmačem kakor tudi ZDGNS ter društvom gluhih in naglušnih z namenom, da o tem seznanijo svoje članstvo. Iz njega je razbrati, da imajo gluhe osebe pravico do tolmača v vseh postopkih, ki tečejo pred sodiščem, upoštevaje načelo nediskriminacije. Ker smo v pisanju opozorili tudi na različno odmero nagrade tolmačem, je Vrhovno sodišče RS v svojem mnenju zapisalo, da so tudi ad hoc tolmači upravičeni do odmere nagrade v skladu s Pravilnikom o sodnih tolmačih in da sodišča na Tarifo za tolmače slovenskega znakovnega jezika niso vezana. Ne glede na takšno mnenje pa se žal še vedno pojavljajo primeri, kjer sodišča ad hoc tolmačem odmerijo nagrado na podlagi Tarife za tolmače slovenskega znakovnega jezika. Žal pa tudi tega mnenja posamezna sodišča ne upoštevajo in ne priznavajo stroškov tolmačenja iz proračuna.

Zavodu Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je na podlagi Zakona o izenačevanju možnosti invalidov oziroma izvedenem javnem naročilu, na katerem smo bili izbrani kot najugodnejši ponudnik, zaupana nova, dodatna naloga, in sicer izvajanje Klicnega centra za osebe z okvaro sluha. Njegov namen je osebam z okvaro sluha omogočiti pridobivanje informacij v njim prilagojeni tehniki s področja državnih organov, organov lokalne samouprave, izvajalcev javnih pooblastil in javnih služb, storitev javnega značaja. Klicni center deluje 24 ur na dan vse dni v letu. Storitve izvajajo tolmači slovenskega znakovnega jezika. V ta namen smo izdelali celotno tehnično rešitev, funkcionalno specifikacijo za izdelavo in vzdrževanje spletnega mesta. Klicni center je začel delovati 21. 9. 2009.

LISTA TOLMAČEV

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik vodi javno dostopno listo tolmačev. Iz tega razloga smo v letu 2005 pripravili lastno spletno stran, na kateri so objavljeni osnovni podatki o Združenju, lista tolmačev, napotki gluhih osebam, kako do pravice do tolmača, in javnim institucijam o zagotavljanju tolmačev v različnih postopkih ter druge naše dejavnosti. Ker so v večini primerov gluhe osebe same naročniki tolmača, je na spletni strani odprta možnost naročanja tolmača s pomočjo za to predpisanega obrazca, kar omogoča večjo dostopnost tolmačev. Odziv uporabnikov je dober, saj se število gluhih oseb, ki uporabljajo to storitev, povečuje. Poleg tega sta objavljeni dve mobilni številki Združenja, na kateri je mogoče naročiti tolmača.

TARIFA ZA PLAČILO STROŠKOV TOLMAČA

1. 1. 2013 je začela veljati nova Tarifa za tolmače slovenskega znakovnega jezika, ki je prinesla kar nekaj novosti. Te so naslednje:

1. Čakalna ura v primerih, ko tolmač čaka več kot pol ure na začetek tolmačenja v javnih institucijah. Kot začetek čakalne ure se šteje ura, ko je gluha oseba naročena v javni instituciji.
2. Pri plačilu potnih stroškov sta določeni dve različni višini povračila stroškov v odvisnosti od območja, na katerem je tolmač vpisan na listi tolmačev, in kraja tolmačenja.
3. Določeno je dnevno tolmačenje v primeru potovanj, izletov, družinskih srečanj.
4. Če naročnik tolmačenje odpove, je tolmač upravičen do povračila stroškov v višini čakalne ure in potnih stroškov.
5. Pri postopkih izstavitve računov je novost, da zahtevke za plačilo za opravljeno delo tolmačev, katerih naročniki so gluhe osebe, ki plačilo storitve plačajo z vavčerjem, izstavlja Združenje ministrstvu, pristojnemu za invalidsko varstvo.

V ta namen smo pripravili centralno informacijsko bazo za izstavitve zahtevkov za plačilo stroškov tolmačenja. Ta omogoča vsem tolmačem avtomatizirano obračunavanje in izstavljanje računov ter na tej osnovi izstavitve mesečnega zahtevka, ki ga opravi Združenje. Za vse tolmače smo izvedli tudi usposabljanje za uporabo računalniškega programa. Omenjeni program smo prilagodili sprejeti zakonodaji, ki uvaja obvezno izdajanje e-računov proračunskim uporabnikom od 1. 1. 2015.

ZAGOTAVLJANJE POKRIVANJA POTREB PO TOLMAČIH NA OZEMLJU CELOTNE DRŽAVE

Ker je za zagotavljanje pokrivanja potreb po tolmačih na ozemlju celotne države treba izpolniti določene predpogoje, v nadaljevanju posredujemo poročilo o dinamiki usposabljanja bodočih tolmačev.

1. IZVAJANJE TEČAJEV SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Predpogoj za vključitev v pripravljalni program za pridobitev certifikata je znanje znakovnega jezika, zato tudi izvajamo začetne in nadaljevalne tečaje znakovnega jezika. V letu 2014 smo izvedli začetni tečaj SZJ, ki se je zaključil v januarju 2015, in nadaljevalni, ki se je zaključil v prvi polovici leta 2014. Posebnost naših tečajev je, da jih izvaja gluha oseba.

2. DINAMIKA PRIDOBIVANJA CERTIFIKATA

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je vpisan v register izvajalcev postopkov za preverjanje znanj in spretnosti, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo. V letu 2014 smo imeli razpisane štiri roke za preverjanje znanja in spretnosti za pridobitev certifikata, ki so objavljeni na spletni strani www.ric.si. Obravnavali smo eno pritožbo kandidata, vendar kandidat ni pristopil k preverjanju. Na zadnji razpisani rok za certificiranje se je prijavila ena kandidatka, ki je preverjanje tudi uspešno opravila. Novost, ki smo jo izvedli v preteklem letu, je še, da smo izvedli postopek preverjanja znanj in spretnosti za pridobitev NPK asistent za komunikacijo v SZJ in s tem podelili prvi certifikat. V register tolmačev, ki ga vodi MDDSZ, je bilo do 31. 12. 2014 vpisanih 46 tolmačev.

TOLMAČI/-CE SZJ S CERTIFIKATOM PO REGIJAH

REGIJA	ŠT. TOLMAČEV/ TOLMAČIC
Dolenjska	4
Gorenjska	4
Ljubljana z okolico	22
Posavje, celjsko, velenjsko in koroško območje	5
Prekmurje	1
Severna Primorska in Koper	5
Štajerska	5
Skupaj	46

3. PRIPRAVLJALNI PROGRAM USPOSABLJANJA ZA PRIDOBITEV CERTIFIKATA

Združenje je edino v Sloveniji, ki izvaja pripravljalni program za pridobitev certifikata. V prvi polovici leta smo pristopili k temeljiti prenovi pripravljalnega programa, saj so dosedanje izkušnje pokazale, da je treba število ur povečati. Kandidati, ki se želijo vključiti v pripravljalni program, morajo imeti najmanj srednjo izobrazbo. Program traja dve leti ob koncih tedna in je samoplačniški. V juniju smo izvedli informativni dan za vpis v pripravljalni program, ki se ga je udeležilo 10 oseb. Ker je med zainteresiranimi kar nekaj iskalcev zaposlitve, smo na Zavod RS za zaposlovanje naslovili vlogo in program za vpis v register izvajalcev, kar je osnova za to, da stroške pripravljalnega programa krije zavod, vendar smo prejeli negativni odgovor z obrazložitvijo, da zavod ne beleži povpraševanja po tem profilu ne med delodajalci ne med brezposelnimi osebami. Program, ki ga obiskuje 10 oseb, smo začeli izvajati v oktobru. Izvajalci programa so tolmači za SZJ in strokovnjaki z nekaterih drugih področij, v zadovoljstvo pa nam je, da poučujejo tudi dve gluhi osebi.

KATALOG STANDARDOV ZNANJ IN SPRETNOSTI ZA NPK TOLMAČ/-ICA

V prvi polovici leta smo v sodelovanju s CPI pripravili revizijo kataloga standardov znanj in spretnosti za NPK tolmač SZJ ter predlagali sprejetje novega kataloga in standarda za poklic asistent za komunikacijo. Oba dokumenta sta bila sprejeta in potrjena na pristojnih strokovnih svetih. Zaradi dopolnjenega kataloga standardov znanj in spretnosti smo od Državnega izpitnega centra prejeli odločbo o vpisu v register izvajalcev postopkov preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij, člani izpitne komisije pa so posledično morali obnoviti svoje licence.

SODELOVANJE V SVETU ZA SZJ TER IZVAJANJE STROKOVNIH IN ADMINISTRATIVNIH OPRAVIL ZA SVET ZA SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik opravlja strokovna in administrativna dela za Svet za slovenski znakovni jezik. Naloge Sveta za slovenski znakovni jezik so opredeljene v 24. členu Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Svet:

- skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika,
- skrbi za uveljavljanje in enakopravnost znakovnega jezika,
- spremlja izobraževanje, usposabljanje in delo tolmačev za slovenski znakovni jezik ter dinamiko pridobivanja certifikatov,
- predlaga spremembo kataloga standardov znanj in spretnosti za tolmače znakovnega jezika,
- sodeluje z ustreznimi organi na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja, zdravstvenega in socialnega varstva, sodstva, zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaposlovanja, športa in kulture ter z drugimi organi,
- pristojnim organom predlaga uskladitev vprašanj, pomembnih za izvajanje zakona,
- se seznana z reševanjem ugovorov v zvezi s kakovostjo izvajanja storitve tolmačenja,
- obravnava druga vprašanja in zagotavlja pomoč pri uresničevanju nalog, ki se nanašajo na uporabo znakovnega jezika.

Svet za slovenski znakovni jezik zapisane naloge izvaja na podlagi strokovno pripravljenega gradiva, v okviru katerega člani sveta seznanjamo s problematiko pri uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, ovirami, s katerimi se srečujemo pri uresničevanju pravice gluhih do tolmača, spremljanju zakonodaje in usklajevanje vprašanj, pomembnih za izvajanje zakona.

V letu 2014 je imel Svet za SZJ dve redni seji, na katerih se je seznanil oziroma sklepal o naslednji problematiki:

- sprejel je poročilo o uresničevanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika v letu 2013,
- sprejel je poročilo o delu Sveta za slovenski znakovni jezik v letu 2013,
- sprejel je poročilo o uresničevanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika za prvo polletje 2014,
- obeležil je 10. obletnico delovanja Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik,
- delo Združenja je ocenil kot zelo uspešno.

V letu 2014 smo zelo aktivno sodelovali pri dokončnem oblikovanju besedila Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, v okviru katere štejemo za velik uspeh obvezno imenovanje naših predstavnikov, ki jih predlaga Svet RS za slovenski znakovni jezik, v delovno skupino za pripravo akcijskega načrta (AN) za jezikovno izobraževanje. Tako smo v letu 2014 zelo aktivno delovali na področju priprave AN in koordinirali delo za vse govorce s posebnimi potrebami. V okviru AN za jezikovno izobraževanje je predvidena vloga Sveta za slovenski znakovni jezik pri njegovem nastajanju in izvajanju. Osnutek načrta je Ministrstvo za kulturo posredovalo v javno razpravo, ki se je zaključila 31. 7. 2014. Ugotavljamo, da je bilo odzivov na javni razpravi zelo malo, a jih je delovna skupina za pripravo AN v večini upoštevala. Predlog AN je v postopku sprejetja v DZ.

EVIDENCA GLUHIH OSEB, KI JIM JE BILA IZDANA ODLOČBA PO ZAKONU

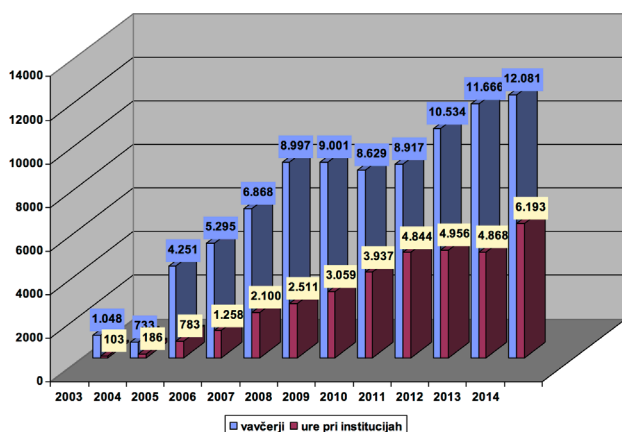
Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika nalaga centrom za socialno delo vodenje evidence gluhih oseb, ki so jim bile izdane odločbe po zakonu. Ker centri za socialno delo vodijo tovrstne evidence le za svojo rabo, je Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik vzpostavilo centralno evidenco vseh izdanih odločb za celotno državo, saj ocenjujemo, da je skupno število upravičencev eden od pomembnih podatkov. Iz naše evidence je razvidno, da je do 31. 12. 2014 odločbo o pravici gluhih oseb do uporabe znakovnega jezika prejelo skupno 937 upravičencev (konec leta 2013 je bilo upravičencev 919).

OBMOČJE	ŠT. GLUHIH OSEB	
	Leto 2013	Leto 2014
DOLENJSKA	43	43
GORENJSKA	104	106
LJUBLJANA Z OKOLICO	330	340
POSAVJE, CELJE, VELENJE, KOROŠKA	151	152
PREKMURJE	34	35
SEVERNA PRIMORSKA IN KOPER	116	116
ŠTAJERSKA	141	145
SKUPAJ	919	937

Status dijaka ali študenta ima 34 oseb (leta 2013 je status imelo 42 oseb).

EVIDENCA OPRAVLJENIH UR TOLMAČENJA

Iz evidence storitev je razvidno, da se potreba po tolmačih med gluhih upravičenci povečuje. Tako je bilo do 31. 12. 2014 opravljenih 12.081 ur (v letu 2013 je bilo ur 11.666), plačanih z vavčerjem, stroške katerih krije MDD-SZ, in 6.193 ur (v letu 2013 je bilo ur 4.868), katerih plačniki so različne institucije, skupaj je to 18.274 ur (v letu 2013 je bilo ur skupaj 16.534), kar je za 10,52 % več opravljenih ur tolmačenja kot v enakem lanskoletnem obdobju. Novost je spremljanje in obračunavanje čakalnih ur. V teh seštevkih imamo zabeleženo tudi 331 čakalnih ur. Tolmačenje v javnih institucijah se je povečalo za 27,22 % v primerjavi z enakim obdobjem lani, število porabljenih vavčerjev pa se je povečalo za 3,56 %.

UGOVOR V ZVEZI S KAKOVOSTJO IZVAJANJA STORITVE TOLMAČENJA

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika kot javno pooblastilo določa tudi reševanje ugovorov v zvezi s kakovostjo tolmačenja. 23. 5. 2007 smo prejeli soglasje ministrice, pristojne za invalidsko varstvo, na pravilnik o disciplinski odgovornosti tolmača. V pravilniku je določeno, da ta stopi v veljavo 15. dan po objavi na spletni strani Združenja. V letu 2014 smo prejeli dve prijavi, od katerih je eno prijavitelj umaknil, za drugo pa še teče postopek.

OSTALE DEJAVNOSTI

- Pripravili smo gradivo za dve seji sveta Zavoda, strokovni svet in dve seji Sveta za slovenski znakovni jezik.
- Delovanje Klicnega centra za osebe z okvaro sluha smo predstavili trem skupinam študentk in študentov s pedagoške fakultete.
- Aktivno smo sodelovali na posvetu v Državnem svetu ob obeležitvi dneva slovenskega znakovnega jezika z referatom Slovenski znakovni jezik – včeraj, danes, jutri.
- Odzvali smo se vabilu ZGNL o medsebojnem sodelovanju.
- Izdali smo tri številko e-glasila Ko govorijo roke.
- V okviru permanentnega izobraževanja tolmačev smo izvedli štiri delavnice z naslovom Krmarjenje med strokovnostjo in vsakdanjimi potrebami uporabnikov tolmačenja SZJ.
- Na povabilo Nacionalnega inštituta za javno zdravje smo prilagodili besedilne zloženke v bolj berljivo tehniko v okviru programa Svit, ki so pretolmačene v znakovni jezik in objavljene na njihovi spletni strani.
- Uspešno smo začeli tolmačiti štirim učencem na rednih OŠ, kar je rezultat naših opozoril na neskladje Pravilnika o izvajanju dodatne strokovne pomoči z ZUOPP.
- Udeležili smo se skupščine in konference EFSLI ter seminarja v Zagrebu na temo kodeksa poklicne etike.
- Organizirali smo delovni posvet tolmačev, na katerem smo predstavili smernice za oblikovanje pravilnika o delu in naročanju tolmačev ter začeli pripravljati spremembe in dopolnitve kodeksa poklicne etike.

Ocenjujemo, da je bilo delo Združenja v letu 2014 uspešno, saj je čutiti večjo osveščenost slišče javnosti pri zagotavljanju pravice gluhih oseb do tolmača, ki se kažejo v pozitivnih odzivih, vsekakor pa je veliko zadovoljstvo uporabnikov z delovanjem klicnega centra, ki jim omogoča kakovostnejše in samostojnejše življenje. Kljub naši aktivnosti pa ostajajo nekatera vprašanja, pomembna za izvajanje zakona, odprta, zato jih bomo poskušali tudi v prihodnje dogovorno reševati s pristojnimi.

POROČILO O DELOVANJU KLICNEGA CENTRA ZA OSEBE Z OKVARO SLUHA ZA LETO 2014

Jasmina BAUMAN

Septembra leta 2009 smo uspešno vzpostavili klicni center za osebe z okvaro sluha. V celoti smo sami izdelali računalniško aplikacijo za njegovo vzpostavitev in upravljanje z zahtevki.

Osnovni namen klicnega centra je pridobivanje informacij za potrebe uporabnikov s področja t. i. javnih institucij, vendar je namen presežen, saj se uporabniki obračajo na klicni center tudi v primeru iskanja zaposlitve ter tolmačenja prejetih sklepov in odločb iz različnih institucij, ko zapisane besede in njihovega pomena ne razumejo. Pomagamo jim tudi pri sestavi krajših dopisov, zaradi očitne finančne stiske nemalokrat urejamo obročno odplačevanje dolgov in se z upniki dogovarjamo za odlog plačila v izogib izvršbam, rešujemo različne reklamacije, na njim prilagojen način jim posredujemo informacije o pravicah iz dela, uveljavljanju denarnih prejemkov pri centrih za socialno delo, pravic za čas brezposelnosti in pravic s področja pokojninsko-invalidske zakonodaje, urejamo pomoč po Karitasu ipd. Vse to od tolmačev zahteva dobre komunikacijske veščine in ne nazadnje tudi poznavanje posameznih področij.

EVIDENCA DOGODKOV od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014 (primerjava z enakim obdobjem leta 2013)

- Skupno število zahtevkov v obdobju:
4.496 (31. 12. 2013 – 4.071)

1.a. Število zahtevkov v obdobju po kanalih sprejema

Kanal	2013	2014
SMS	1.764	2.341
Video klic (internet)	616	545
Spletni pogovor	1.047	1.037
E-pošta	628	548
Video klic UMTS	16	25
Telefaks	0	0
Skupaj	4.071	4.496

- Število registriranih uporabnikov do 31. 12. 2014: 414 (koniec leta 2013 je bilo registriranih 398 uporabnikov).

Statistični podatki klicnega centra kažejo, da se je število uporabnikov v primerjavi s preteklim obdobjem povečalo, kar opravičuje obstoj klicnega centra, ki je uporabnikom prijazen in prilagojen njihovim obstoječim tehničnim zmožljivostim. To potrjuje tudi število prejetih in rešenih zahtevkov, ki se je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečalo za nekaj več kot 10 %. Glede na kanal sprejema zahtevkov ugotavljamo, da uporabniki v veliki večini komunicirajo s klicnim centrom po SMS-sporočilih in spletnem pogovoru v živo.

Klicni center za osebe z okvaro sluha

Se želite naročiti pri zdravniku, poklicati vašo svetovalko na zavodu za zaposlovanje ali centru za socialno delo?

Ste študent-ka in iščete delo preko študentskega servisa?

Ste zboleli vi ali vaš otrok in nujno potrebujete nasvet dežurnega zdravnika?

Ste doživeli prometno nesrečo in želite poklicati policijo?

Vas zanima, katero dokumentacijo potrebujete za izdajo osebne izkaznice, potnega lista ipd.?

Potrebujete tolmača za slovenski znakovni jezik?

V vseh teh primerih in še mnogih drugih vam je, 24 ur na dan vse dni v letu, na voljo Klicni center za osebe z okvaro sluha.

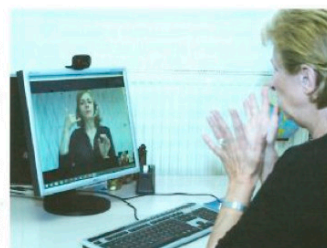
Kako deluje?

Pred prvo uporabo se morate registrirati na spletnem naslovu kc.tolmaci.si.

Registracija je preprosta in hitra. Tako na to lahko vzpostavite stik s klicnim centrom preko SMS sporočila, video klica s telefona ali po spletu, preko elektronske pošte, klepeta po spletu ali pa preko telefaksa... V klicnem centru vas pričakujejo tolmačice slovenskega znakovnega jezika, ki vam bodo z veseljem pomagale.

Storitve klicnega centra za osebe z okvaro sluha so za vas popolnoma brezplačne.

Izkoristite vse prednosti, ki jih prinaša klicni center in se registrirajte že danes in si tako prihranite dragoceni čas.

Zaveza k izboljševanju tolmačenja za slovenski znakovni jezik

Prekmurska ulica 6, 1000 Ljubljana, T: 01/436 47 92, F: 01/436 47 93
zozuzenja@tolmaci.si, www.tolmaci.si

POROČILO O DELU SVETA VLADE RS ZA SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK V LETU 2014

Dr. Stane KOŠIR

Naloge Sveta za slovenski znakovni jezik so opredeljene v 24. členu Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Svet za slovenski znakovni jezik:

- skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika,
- skrbi za uveljavljanje in enakopravnost znakovnega jezika,
- spremlja izobraževanje, usposabljanje in delo tolmačev za slovenski znakovni jezik ter dinamiko pridobivanja certifikatov,
- predlaga spremembo kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti za tolmača znakovnega jezika,
- sodeluje z ustreznimi organi na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja, zdravstvenega in socialnega varstva, sodstva, zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaposlovanja, športa in kulture ter z drugimi organi,
- pristojnim organom predlaga usklajevanje vprašanj, pomembnih za izvajanje zakona,
- se seznanja z reševanjem ugovorov v zvezi s kakovostjo izvajanja storitve tolmačenja,
- obravnava druga vprašanja in zagotavlja pomoč pri uresničevanju nalog, ki se nanašajo na uporabo znakovnega jezika.

V letu 2014 je imel Svet dve redni seji, na katerih se je seznanil oziroma sklepal o naslednji problematiki:

- obravnaval in sprejel je poročilo o delu Sveta za slovenski znakovni jezik v letu 2013,
- obravnaval in sprejel je letno poročilo o uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika v letu 2013,
- obravnaval in sprejel je polletno poročilo o uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika v letu 2014,
- obeležil je 10. obletnico delovanja Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

V zvezi z izvajanjem zakona je treba izpostaviti nekaj statističnih podatkov:

- Odločbo o pravici do uporabe slovenskega znakovnega jezika je pridobilo 937 gluhih oseb, od tega 34 oseb s statusom dijaka ali študenta.
- V letu 2014 je bilo opravljeno 18.274 ur tolmačenja, od tega je bilo 12.081 ur plačljivih z vavčerjem in 6.193 ur, katerih plačniki so javne institucije. V primerjavi z letom 2013 je bilo 10,52 % več tolmačenja kot v preteklem obdobju.
- V register tolmačev za slovenski znakovni jezik, ki ga vodi MDDSZ, je trenutno vpisanih 46 tolmačev.
- Sprejet in potrjen je bil nov katalog standardov znanj in spretnosti za poklic tolmača/-ice slovenskega znakovnega jezika.
- Predlagana in sprejeta sta bila nov katalog in poklicni standard za poklic asistenta za komunikacijo v SZJ.
- Člana Sveta sta zelo aktivno sodelovala pri pripravi Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje, ki je izvedbeni akt sprejete Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018.

Ocenjujemo, da je bilo delo Sveta za slovenski znakovni jezik v letu 2014 uspešno, saj je čutiti večjo osveščenost slišeče javnosti pri zagotavljanju pravice gluhih oseb do tolmača, ki se kaže v pozitivnih odzivih. Kljub dejavnosti Sveta pa ostajajo odprta vprašanja, pomembna za izvajanje zakona, na katere Svet opozarja že vrsto let. Predvsem je še vedno kršena pravica do tolmača na področju izobraževanja na celotni izobraževalni lestvici, a beleži se pozitivni premik, saj je bilo v šolskem letu 2014/2015 prvič od uveljavitve zakona štirim učencem omogočeno spremljanje učnih ur s pomočjo tolmača v okviru danih zakonskih predpisov. Skrb za uveljavljanje in enakopravnost znakovnega jezika ter razvoj znakovnega jezika sta zaupana Svetu Vlade RS za slovenski znakovni jezik in Zavodu Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, a brez zagotovitve finančnih sredstev. Upamo, da bo način financiranja zastavljenih ciljev, ki se nanašajo na slovenski znakovni jezik in so zapisani v sprejeti resoluciji, realiziran.

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Zbrala Darja FIŠER

PREHOD NA E-RAČUNE

Ob prehodu finančnega poslovanja z uporabniki javnega proračuna na e-račune s 1. 1. 2015 je moralo tudi ZZTSZJ spremeniti računalniško aplikacijo centralne evidence. Zato je bilo na to temo kar nekaj obvestil, med drugim tudi, da v zvezi z računi za vavčerje za vse tolmače, ki pošiljajo račune na ZZTSZJ, ostaja vse po starem. To pomeni, da na ZZTSZJ do 5. dne v mesecu za pretekli mesec tolmači pošljejo v papirni obliki podpisani račun in vse priloge.

IZSTAVLJANJE RAČUNOV V UNIVERZITETNEM KLINIČNEM CENTRU LJUBLJANA

V Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana imajo zdaj elektronsko podpisovanje računov, zato je treba račune za tolmačenje za paciente izdajati ločeno po posameznih klinikah, torej jih ne združevati. V ustanovi imajo več poslovnih direktorjev, ki so pristojni za podpisovanje računov za svoje klinike, zato je ločevanje računov nujno.